דיני ממונות בשלשה פרק ראשון סנהדרין יח.

מסורת הש"ס

ב) בגמ' ד"ה מפקיד מפקיד מלי קמ"ל דצריכי מלגיו, ג) [בהריטב"א ג:], ג) [פירש"י על זה ע' לקמן יט: בפיפקיד לה מולן וכו'], ד) לקמן יט. ד"ה ב: כ"מ קו:, ה) [תוספתא פ"ד ס"ב].

הגהות הב"ח

(ב) תוס' ד"ה והא וכו' פפיקיד ושורי ליה והלל וכו':

מוסף רש"י

לא חולץ. מלוגה נגלי היא לו לגמ לכ"ד ומסת רוקקת לפניו, ויכנס נגלי הוא לו לקוס על פה פחוי (לקמן י:). ולא חולצין לאשתו. מפני שפסולה ליבמת (שם). התקושטה. בשון היקס, פתם המצוה עלמו ויבר דלכו (בפניה ב א) לו: בסר קס מכן פיניך מתנה, כמו (במות ה) לקוסס קס, כלומר קסוט עלמך (רשב"ם ב"ב ס:).

רבינו חננאל

אומר מאתים ושלשים כנגד שרי עשרות. פי' שרי עשרות של מאתים ושלשים הן כ"ג והוי סנהדרין קטנה. תניא ר' אומר מאתים ושבעים ושבעה חסר ממאתים ושלשים שרי עשרות שלהן כ"ג סנהדרין קטנה נשתיירו מן רע"ו פ"ז הוסף אותן אלו שבעה ואיבעים על כ"ג שהפרשה סנהדרין קטנה הרי ע' סנהדרין גדולה כו' יהודה דאמר סנהדרין גדולה ע' והא רתניא ר"ש כרבנן דאמרי סנהדרין גדולה אחד ושבעים. דתנן סנהדרין גדולה היתה של אחד ושבעים ר' יהודה אומר שבעים. ת"ר כל ישראל שש מאות אלף נמצאו שרי אלפים שש מאות. שרי מאות ששת אלפים שרי חמשים ר"ב אלפים. שרי עשרות ששת רבוא. נמצאו דייני ישראל שבעת רבוא ושמונה אלפים ושש מאות. ופשוטה היא: ירושלמי (הלכי' ד) א"ר יוסי בראשונה לא היתה חלוקה בישראל אלא סנהדרין של אחד ושבעים היתה יושבת בלשכת הגזית ושני כתי דינין של שלשה שלשה היו יושבין אחד בהיכל ואחד בהר הבית ובתי דינין של כ"ג היו יושבין בכל עיירות שבארץ ישראל. צריך אחד מהן לשאול דבר הלכה היה בא ישואל בכ"ד שבעירו אם שומעין אומרים לו ואם לאו הוא ומועלא שבהן היו הולכין ושואלין מב"ד הסמוך בעירן כו' עד ומשם תורה יוצא ורווחת בכל ישראל. משרבו תלמידי שמאי והלל שלא שמשו רבותן כצרכן רבו מחלוקות בישראל ונעשתה תורה כשתי תורות משם היו שולחין בכל עיירות שבארץ ישראל וכל מי שהיו מוצאין הכם עניו שפוי עין טובה נפש שפלה ורוח נמוכה לב טוב יצר טוב חלק טוב עושין אותו דיין בעירו ומשנעשה דיין בעירו היו מעלין אותו והיו מושיבין אותו בב"ד שבהר הבית ואח"כ בב"ד שבחיל ואח"כ בב"ד הגדול שבלשכת הגזית סנהדרין היתה כאני נורן עגולה והנשיא יושב באמצע כדי שיהו רואין אותו ושומעין את קולו. א"ר אלעזר ב"ר צדוק כשהיה רבן גמליאל יושב ביבנה היה אבא ואחיו יושבין מימינו והזקנים משמאלו מפני כבוד הזקן דבר תקנה עשה משה רבינו בשעה שאמר לו פקוד כל בכור זכר בבני ישראל. מה עשה נטל כ"ב אלף פיתקין וכתב בהן בן לוי ורע"ג כתב בהן חמשה שקלים והטילן לקלפי כר. קנדריקוס הגמון שאל לר' יוחנן בן זכאי

מפקיס וכבעים וכבעה. מאתים ושלשים כרבי נחמיה ועוד מ"ז שפס יתמלקו כ"ד י"ל מוכין ואחד עבר מחייבין ואחד תומר אינו יודע יוסיפו ממלו מ"ז עד שבעים כדאמרי' בהיו נודקין (לקמן דף מ.) שמוסיפין שניס על הכ"ג פס יכוסו שניהס הרי י"ג מוכין ואחד עבר מחייבין זכאי ואס יתייבוהו מייב לתיכף הטייה לרעה על פי שניס ואס יתלקו ניין עוד להוסיף שניס וכן לעולס עד שיהיו שבעים לרבי יהודה ושבעים ואחד לרבנן: **שרי אלפים שש מאות.**

היו שהרי שש מאות אלף רגלי:

הדרן עלך דיני ממונות בשלשה

כהן גדול. מינו יונס אחר הממה. דילמא אתא למינגע והיינו דתניא קרא ומן המקדש לא יצא מקדושתו לא יצא כלומר יתרחק מן הכיעור שלא יצא לידי טומאה והאי קרא נכה"ג מוהו כתיב דכתיב לעיל מיניה לאביו ולאמו לא יטמא: **מן נכסיו ומוס נגלה.** כשהן יוצאין ממנו הן ונכסיו למנוי אחר ונכסין ממנו הרשאין שאינו רוצה לותן לאחר נגלה ונכנס למנוי הרשאין והן נכסין ממנו הבני והוא נגלה ונכנס לאוכן: **רבי יהודה.** דריס מן המקדש לווקא: **ונכסוס מנסס.** בגולה כשאחרין מקבל אח הממ שאין שלו דרך כל העם עוברין זה אחר זה ומנמנין אח האבל שעומד בשמעתו: **והממונה.** שגן הכהנים ממלמו לכהן גדול ביו לבין העם שהממונה ביניהן וכל העם בשאלו והוא בשאלם: **אנו כפרתך.** בנו מתכפר אתה ואשתו מתוך לכל הרעלוי לבא עליך: **ובשמברין אוסו.** דכתיבמ לן (במו"ק דף מ:) אבל קעולה לשעונה אסור לאחול מצלו: **מסוכין על הפרק.** הן מגירין ומתאבלין על בעלו והוא מיקר בכבוד על הפפסל: **גמ' דינין אוסו מינטריכא ליה.** שלקא דעתך אמינא לא ליחול למיתי קמי כי דינא: **ועובר על עשה.** לקמן [ע"כ] פריך לא שני ללא עבר: **וסרי סוא לסדיוט.** לקמיה מיפוקמא שפיר:

ההורג

מאתים ושבעים ושבעה והתניא רבי אומר מאתים שבעים ושמנה לא קשיא הא רבי יהודה הא רבנן תנו רבנן [ו]ושמת עליהם שרי אלפים שרי מאות שרי חמשים ושרי עשרות שרי אלפים שש מאות שרי מאות ששת אלפים שרי חמשים שנים עשר אלף שרי עשרות ששת ריבוא נמצאו דייני ישראל שבעת ריבוא ושמונה אלפים ושש מאות [ז]:

הדרן עלך דיני ממונות

כהן גדול [א]דן ודנין אותו מעיד ומעידין אותו [ב]חולץ וחולצין לאשתו ומייבמין את אשתו אבל הוא אינו מייבם מפני שהוא [ג]אסור באלמנה [ד]מת לו מת אינו יוצא אחר המטה אלא הן נכסין והוא נגלה הן נגלין והוא נכסה ויוצא עמהן עד פתח שער העיר דברי ר"מ רבי יהודה אומר [ה]אינו יוצא מן המקדש משום שנאמר [ו]ומן המקדש לא יצא [ז]וכשהוא מנחם אחרים דרך כל העם עוברין בזה אחר זה והממונה ממצעו ביניהן לבין העם [ח]וכשהוא מתנחם מאחרים כל העם אומרים לו אנו כפרתך והוא אומר להן תתברכו מן השמים [ט]וכשמברין אותו כל העם מסובין על הארץ והוא מיסב על הספסל [י]המלך לא דן ולא דנין אותו לא מעיד ולא מעידין אותו [יא]לא חולץ ולא חולצין לאשתו לא מייבם ולא מייבמין לאשתו רבי יהודה אומר אם רצה לחלוץ או לייבם זכור לטוב אמרו לו [יב]אין שומעין לו [יג]ואין נושאין אלמנתו ר' יהודה אומר נושא המלך אלמנתו של מלך שכן מצינו בדוד שנשא אלמנתו של שאול שנאמר [יד]ואתנה לך את בית אדוניך ואת נשי אדוניך בחיקך: **גמ'** כהן גדול דן פשיטא דנין אותו איצטריכא ליה הא נמי פשיטא אי לא דיינינן ליה אידו היכי דיין והכתיב [טו]התקוששו וקושו ואמר [טז]ר"ל קשט עצמך ואחר כך קשט אחרים אלא אידי דקא בעי למיתני מלך לא דן ולא דנין אותו תנא נמי כה"ג דן ודנין ואי בעית אימא הא קמ"ל כדתניא [יז]כהן גדול שהרג את הנפש במזיד נהרג בשוגג גולה ועובר על עשה ועל לא תעשה והרי הוא כהדיוט לכל דבריו במזיד נהרג פשיטא בשוגג גולה איצטריכא ליה הא נמי פשיטא איצטריך ס"ד אמינא הואיל וכתיב [יח]וישב בה עד מות הכהן הגדול אימא כל דאית ליה תקנתא בחזרה ליגלי דלית ליה תקנתא בחזרה לא ליגלי קמ"ל

ההורג

הכא פשיטא כלומר למה לן למתני דן ומשני דנין אותו מינטריכא ליה ומגב דנין אותו מני דן אפ"ה מין להקשות ממתי לא משני דמשום הכי מני דן ודנין אותו משום דמי זוס דכר הוה קלקא דעתך דמין דנין אותו ומתוך כך מינו דן משום התקושטו למדרכה למילך גיפא מי לא הוה מני זוס דכר כה"ג הוה ממינא מסברא דדן שפיר למטו משום מציוותו מגרע גרע וכיון דדן מיהו נמי דיינינן ליה משום התקושטו ולא קשיא מידי: **והא** דתנן כהן גדול נכנס פ"ק משום לתידי למינא נפ"ק מילי דכ"ג פפיקיד (ב) ושיירי ליה והדר מני ליה מעלות של מלך דמשיא מיניה ולמתר כך מחר לעניינו להלכות דיינין: מינו

וחמשה שקל המנה יהיה לכם מנה ר"מ הוו אלא ש"ס של קודש כפול היה ובתר דאוסיפו עליה שתות שאילות הגמון הזה פפרושות כמו שאמרנו בתחלת מסכת בכורות ונחזרשת התוספה סליק ציו ליטרין ואתו עברו ליה פרוטרוט וכן את עביד ואת האלף ושבע המאות וחמשה ושבעים סלקין שבעין וחד ליטרין ואת עביד ליה פרוטרוט משום דלא סלקין קינטירא:

הדרן עלך פרק דיני ממונות

ס"ב כהן גדול דן ודנין אותו כו'. ירושלמי ניתא דן דנין אותו אמאי ממנה אנטלר. הגע עצמך שנפלה שבועה ואנטלר שבועה ג)

ג) [עי' כפני משה ומסגלת פיתום דכאי רבינו ומלגד זה מפר עלה מחד כלי"י מד דף י"ט ע"ב]

עין משפט נר מצוה

א) א מי' פ"ב מהל' כלי המקדש הל' ח סמג לאוין קכו:
ב) ב מי' שם הל' י:
ג) [מי' שם ופי"ז מהל' איסורי ביאה הל"ח].
ד) ג ד ה מי' פ"ב מהל' כלי המקדש הל' ה:
ה) ו מי' שם הל' ד:
ו) ז מי' שם הל' ה ופי"ז מהל' מלכים הלכה ו:
ז) ח מי' פ"ב מהל' כלי המקדש הל' ו ופי"ז מהל' מלכים הלכה ט:
ח) ט מי' פ"ב מהל' סנהדרין הלכה ה ופ"ג מהל' מלכים הלכה ז:
ט) י כ מי' פ"ב מהל' מלכים הלכה ג:
י) ל מי' שם הל' ג:

תורה אור השלם

1. וְאַתָּה תְּחֻיֶּה מִכָּל הָעָם אַנְשֵׁי חַיִל יְרֵאֵי אֱלֹהִים אַנְשֵׁי אֱמֶת שֹׂנְאֵי בָּצַע וְשַׂמְתָּ עֲלֵהֶם שָׂרֵי אֲלָפִים שָׂרֵי מֵאוֹת שָׂרֵי חֲמִשִּׁים וְשָׂרֵי עֲשָׂרֹת:
שמות יח כא
2. וּמִן הַמִּקְדָּשׁ לֹא יֵצֵא וְלֹא יְחַלֵּל אֶת מִקְדַּשׁ אֱלֹהָיו כִּי נֵזֶר שֶׁמֶן מִשְׁחַת אֱלֹהָיו עָלָיו אֲנִי יְיָ: ויקרא כא יב
3. וְאֶתְּנָה לָךְ אֶת בֵּית אֲדֹנֶיךָ וְאֵת נְשֵׁי אֲדֹנֶיךָ בְּחֵיקֶךָ וְאֶתְּנָה לְךָ אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל וִיהוּדָה וְאִם מְעָט וְאוֹסִפָה לְךָ כָּהֵנָּה וְכָהֵנָּה: שמואל ב יב ח
4. הִתְקוֹשְׁשׁוּ וְקוֹשׁוּ הַגּוֹי לֹא נִכְסָף: צפניה ב א
5. וְהָצִילוּ הָעֲדָה אֶת הָרֹצֵחַ מִיַּד גֹּאֵל הַדָּם וְהֵשִׁיבוּ אֹתוֹ הָעֵדָה אֶל עִיר מִקְלָטוֹ אֲשֶׁר נָס שָׁמָּה וְיָשַׁב בָּהּ עַד מוֹת הַכֹּהֵן הַגָּדֹל אֲשֶׁר מָשְׁחוּ אֹתוֹ בְּשֶׁמֶן הַקֹּדֶשׁ:
במדבר לה כה

רבינו חננאל (המשך)

א"ל בכולל הסיריז (ובכולל) [ובפרט] יתירין א"ל אותן שלש מאות יתירין בכורי כהונה היו ואין קודש פוציא קודש. מיתיבי הנע עצמך שעלו ביד כולן בן לוי א"ל מעשה נס היה ומסורגין עלו ועוזר שאלו הנפון זה לריב"ז משה רבכם או גנב היה או לא היה בקי בחשבון דכתיב בקע לגלגולת מחצית השקל בשקל הקודש והיו באותו הזמן מקומות שהיה הכסר שלהן מאה ליטרין ומקומות שהיה הכסר שלהן ששים ליטרין וא"ל הנפון זה הן תעביד כסר מאה ליטרין חד סן שיחא גנב ואין התעבדניה שיתן ליטרין פלגא גנב א"ל משה רבינו גנבי נאמן ובקי בחשבון הוה וכסר של קודש כפול היה שנאמר והשקל עשרים גרה עשרים שקלים המשה ועשרים שקלים עשרה

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com